

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PRAŠYMO NR. 1A-99/2021 GRAŽINIMO

2022 m. sausio 12 d. Nr. KT7-A-S7/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-99/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam asmenų lygiateisiškumo principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo (toliau – NSDĮ) 3 straipsnio 4 dalis (2018 m. birželio 28 d. redakcija) tiek, kiek joje, pasak pareiškėjo, nenumatyta, kad nedarbo socialinio draudimo stažas skaičiuojamas ir už laikotarpį, už kurį apdraustojas asmens vardu buvo privalomai sumokėtos nedarbo socialinio draudimo įmokos nuo apdraustajam asmeniui išmokėtos išeitinės išmokos sumos, taip pat NSDĮ 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas tiek, kiek jame numatyta, kad teisę į nedarbo socialinio draudimo išmoką turi tik asmuo, kuris iki įsiregistravimo Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) turėjo ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo socialinio draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių.

2. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDFV) Utenos skyriaus 2019 m. vasario 5 d. sprendimu, VSDFV 2019 m. kovo 25 d. sprendimu pareiškėjui nuspręsta neskirti nedarbo socialinio draudimo išmokos, nes pareiškėjas nebuvo sukaupęs NSDĮ nustatyto nedarbo socialinio draudimo stažo.

Regionų apygardos administracinis teismas 2019 m. lapkričio 21 d. sprendimu pareiškėjo skundą dėl minėtų VSDFV Utenos skyriaus ir VSDFV sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus atmetė kaip nepagrįstą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 6 d. neskundžiama nutartimi pareiškėjo apeliacinį skundą atmetė kaip nepagrįstą ir Regionų apygardos administracinio teismo 2019 m. lapkričio 21 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2021 m. rugpjūčio 5 d.

4. Sprendžiant dėl pareiškėjo prašymo priėmimo buvo nustatyta, kad pareiškėjo prašymas ištirti NSDĮ 3 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 28 d. redakcija), 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto tiek, kiek nurodyta pareiškėjo, atitiktį Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam asmenų lygiateisiškumo principui neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punkte, 2 dalyje nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, Konstitucinio Teismo 2021 m. lapkričio 17 d. sprendimu Nr. KT180-A-S166/2021 buvo nustatytas terminas pareiškėjo prašymo trūkumams pašalinti.

Pareiškėjas, siekdamas pašalinti nurodytus prašymo trūkumus, minėtame Konstitucinio Teismo sprendime nustatytu laiku Konstituciniam Teismui pateikė patikslintą prašymą.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Konstitucinio Teismo įstatymas.

6. Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnyje (2019 m. liepos 26 d. redakcija) nustatyti Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyto asmens prašymo turinio reikalavimai, be kita ko, prašyme nurodyti prašymą teikiančio asmens pozicijos dėl ginčijamo teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisinius argumentus, įskaitant pagrindžiančius, kaip buvo pažeistos šio asmens konstitucinės teisės ar laisvės (67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktas). Prašyme taip pat turi būti aiškiai, tiksliai ir suprantamai suformuluota šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija (67¹ straipsnio 2 dalis).

7. Kaip minėta, pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja NSDĮ 3 straipsnio 4 dalis (2018 m. birželio 28 d. redakcija), pagal kurią nedarbo socialinio draudimo stažas – laikotarpiai, per kuriuos mokamos arba pagal įstatymus turėjo būti mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos nedarbo socialiniam draudimui, taip pat šio įstatymo 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas, pagal kurį teisę į nedarbo socialinio draudimo išmoką

turi asmenys, *inter alia* iki įsiregistravimo Užimtumo tarnyboje turintys ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo socialinio draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių.

Pareiškėjas nurodo, kad, atleidžiant jį iš darbo, buvo išmokėta 6 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išėtinė išmoka ir nuo išmokėtos sumos į valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą sumokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Pasak pareiškėjo, dėl sumokėtų įmokų nuo išėtinės išmokos sumos į nedarbo socialinio draudimo stažą atitinkamai turėjo būti įskaičiuotas 6 mėnesių laikotarpis. Pareiškėjo manymu, tai, kad ginčijamoje NSDI 3 straipsnio 4 dalyje (2018 m. birželio 28 d. redakcija) tiesiogiai nenustatyta, jog laikotarpiai, už kuriuos sumokėta nedarbo socialinio draudimo įmoka nuo išėtinės išmokos sumos, įskaitomi į apdraustojo asmens nedarbo socialinio draudimo stažą, lėmė, kad, vadovaujantis ginčijamu NSDI 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punktu, jam nebuvo skirta nedarbo socialinio draudimo išmoka.

7.1. Iš pareiškėjo prašymo ir šalinant jo trūkumus pateikto patikslinto prašymo matyti, kad pareiškėjas savo poziciją dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai iš esmės grindžia tuo, jog nedarbo socialinio draudimo įmokos, sumokėtos nuo darbuotojui išmokėtos išėtinės išmokos, ir nedarbo socialinio draudimo įmokos, sumokėtos nuo kitų darbuotojo darbo santykių pagrindu gautų pajamų, nepagrįstai traktuojamos skirtingai, nes nedarbo socialinio draudimo įmoka pagal ginčijamą teisinį reguliavimą privalo būti sumokėta, tačiau nedarbo socialinio draudimo stažas už laikotarpį, kurį apima sumokėta nedarbo socialinio draudimo įmoka, neskaičiuojamas, todėl asmuo negauna nedarbo socialinio draudimo naudos – nedarbo socialinio draudimo stažo.

7.2. Pareiškėjo prašymo kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog pagal konstitucinius visuomenės solidarumo, socialinės darnos ir teisingumo imperatyvus valstybei tenkanti socialinės apsaugos našta paskirstoma visiems visuomenės nariams (*inter alia* 2020 m. vasario 10 d. nutarimas); socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją, padeda asmeniui apsaugoti nuo galimos socialinės rizikos; tačiau Konstitucijoje įtvirtintas socialinio solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą (*inter alia* 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. kovo 5 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad jei asmuo dėl tam tikrų priežasčių netenka darbo ir negali pasirūpinti savo gerove, valstybei kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį asmeniui būtų užtikrinta socialinė parama nedarbo atveju; įstatymų leidėjas gali pasirinkti ir įstatymuose įtvirtinti minėtos paramos teikimo modelį, *inter alia* įvairias jos formas (2008 m. gruodžio 24 d., 2014 m. vasario 14 d. nutarimai); įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, reguliuodamas socialinės apsaugos, socialinės paramos santykius, turi plačią diskreciją (*inter alia* 2012 m. birželio 29 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimai); konstitucinis socialinių teisių statusas pats savaime nepaneigia įstatymų leidėjo teisės

nustatyti tam tikras jų atsiradimo sąlygas ar ribojimus (*inter alia* 1998 m. gegužės 6 d., 2013 m. vasario 7 d. nutarimai); Konstitucijos 52 straipsnio nuostatos reiškia, kad įstatymų leidėjas turi įgaliojimus įstatymu nustatyti asmenis, kuriems yra teikiama socialinė parama, šios paramos teikimo sąlygas, dydžius, tvarką, reguliuoti kitus esminius socialinės paramos teikimo santykius (2004 m. sausio 30 d. nutarimas).

7.3. Pažymėtina, kad pareiškėjas prašyme ir šalinant prašymo trūkumus pateiktame patikslintame prašyme neatsižvelgė į minėtas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas ir teisiškai nepagrindė, kodėl ginčijamas teisinis reguliavimas pažeidžia pareiškėjo nurodytas Konstitucijos nuostatas ir konstitucinį asmenų lygiateisiškumo principą. Pareiškėjas nurodė bendro pobūdžio teiginį, kad tai, jog įstatymų leidėjas NSDI 3 straipsnio 4 dalyje (2018 m. birželio 28 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu paneigia asmens teisę į nedarbo socialinio draudimo stažo skaičiavimą (įgijimą) už laikotarpį, už kurį sumokėta nedarbo socialinio draudimo įmoka nuo išeitinės išmokos sumos, faktiškai reiškia, kad ne kiekvienas asmuo turi teisę į socialinę apsaugą nedarbo atveju, tačiau nepateikė aiškių teisinių argumentų, kuriais būtų paaiškinama, kodėl nedarbo socialinio draudimo stažas negali būti apskaičiuojamas imant laikotarpį, per kurį sumokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, o ne atsižvelgiant į sumokėtos socialinio draudimo įmokos dydį. Pareiškėjas taip pat nepaaiškino, kodėl ginčijama teisės gauti nedarbo socialinio draudimo išmoką įgijimo sąlyga, pagal kurią teisę į nedarbo socialinio draudimo išmoką turi asmenys, *inter alia* iki įsiregistravimo Užimtumo tarnyboje turintys ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo socialinio draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių, yra konstituciškai nepagrįsta ir kodėl pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negalėjo nustatyti tokios nedarbo socialinio draudimo išmokos gavimo sąlygos.

7.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjas prašyme ir šalinant prašymo trūkumus pateiktame patikslintame prašyme nenurodė teisinių argumentų, pagrindžiančių jo abejones dėl NSDI 3 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 28 d. redakcija), 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto tiek, kiek nurodyta pareiškėjo, atitikties Konstitucijai, taigi nepašalino prašymo trūkumų.

7.5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punktą, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo nepašalino prašymo (jo dalies) trūkumų šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju ir terminais, toks prašymas (jo dalis) grąžinamas pareiškėjui.

7.6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjui prašymą dėl NSDI 3 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 28 d. redakcija), 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto tiek, kiek nurodyta pareiškėjo, atitikties Konstitucijai.

7.7. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 2 dalį prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, prašymo grąžinimas prašymo trūkumų per nustatytą terminą nepašalinusiam Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytam asmeniui nesuteikia teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, jeigu šis asmuo nebegali įgyvendinti šios savo teisės pateikdamas naują prašymą Konstituciniam Teismui Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytomis sąlygomis, *inter alia* per šiame įstatyme nustatytą keturių mėnesių nuo galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos terminą (*inter alia* 2020 m. sausio 16 d. sprendimas Nr. KT6-A-S6/2020, 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimas Nr. KT155-A-S142/2020, 2021 m. vasario 4 d. sprendimas Nr. KT25-A-S25/2021).

Atsižvelgiant į tai, kad dėl pareiškėjo priimta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis, nuo kurios įsiteisėjimo dienos skaičiuojamas kreipimosi į Konstitucinį Teismą terminas, įsiteisėjo 2021 m. balandžio 6 d., pareiškėjas nebegali įgyvendinti teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą pateikdamas naują prašymą ištirti NSDĮ 3 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 28 d. redakcija), 5 straipsnio (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto tiek, kiek nurodyta pareiškėjo, atitiktį Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam asmenų lygiateisiškumo principui per Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytą keturių mėnesių terminą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 28 straipsniu, 67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktu, 2 dalimi, 70 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Grąžinti pareiškėjui [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-99/2021.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė